

Warszawa, 24 września 2022 r.

WOJEWODA MAZOWIECKI

WK-IV.431.1.18.2022

Pan
Marek Piotrowicz
Wójt Gminy Grudusk

Urząd Gminy Grudusk
ul. Ciechanowska 54
06-460 Grudusk

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych¹ oraz art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej² kontrolerzy: Agnieszka Załęska i Anna Kołakowska – starsi inspektorzy wojewódzcy w Wydziale Kontroli Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie (dalej MUW), przeprowadzili w dniach od 27 czerwca do 8 lipca 2022 r. kontrolę problemową w Gminie Grudusk (dalej Gmina), z siedzibą w Grudusku (06-460) przy ul. Ciechanowskiej 54.

Przedmiot kontroli obejmował prawidłowość wykorzystania dotacji otrzymanej w rozdziale 85228 *Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze* (dalej rozdział 85228 klasyfikacji budżetowej) na realizację Programu „Opieka 75+”.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r.

¹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 ze zm.) – dalej ustawa o finansach publicznych.

² Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r., poz. 224) - dalej ustawa o kontroli w administracji rządowej.

Nawiązując do projektu wystąpienia pokontrolnego z 12 września 2022 r., do którego nie wniesiono zastrzeżeń, przekazuję Panu Wójtowi wystąpienie pokontrolne.

Program „Opieka 75+” na rok 2021 (dalej Program) dający możliwość uzyskania wsparcia finansowego przez gminy w zakresie realizacji zadania własnego o charakterze obowiązkowym, określonego w art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³, tj. świadczenia usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług w miejscu zamieszkania (z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi) w Gminie Grudusk realizowany był przy pomocy:

- Referatu Finansowego – w zakresie ewidencji księgowej otrzymanej dotacji przez Gminę, nadzoru i rozliczenia zadania,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grudusku⁴ (dalej GOPS) – w zakresie realizacji zadania i wykorzystania środków dotacji.

Podstawą funkcjonowania GOPS jest statut przyjęty Uchwałą nr 134/XIX/2016 Rady Gminy Grudusk z 28 września 2016 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grudusku. Z treści § 1 i § 9 pkt. 1 i 7 Statutu wynika, że GOPS jest jednostką organizacyjną Gminy działającą jako jednostka budżetowa, prowadzi gospodarkę finansową na zasadach przewidzianych w ustawie o finansach publicznych.

Statut określa m. in., że *„Świadczenia pomocy społecznej są udzielane osobom i rodzinom na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.(...). Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: (...) Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (...). Ośrodek realizuje zadania w zakresie pomocy społecznej, będące zadaniami własnymi gminy i zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, nałożone przepisami prawa oraz wykonywane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej i innymi podmiotami (...).”*

³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.), od 17 listopada 2021 r. obowiązuje Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm. (dalej ustawa o pomocy społecznej).

⁴ ul. Ciechanowska 54, 06-460 Grudusk.

Strukturę organizacyjną i szczegółowy zakres zadań realizowanych przez GOPS określa Regulamin Organizacyjny przyjęty Zarządzeniem nr 1/2019 Kierownika GOPS z 31 stycznia 2019 r.

Zarządzeniem nr 34/2010 z 30 grudnia 2010 r. Wójt Gminy Grudusk udzielił Kierownikowi GOPS upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy.

W okresie objętym kontrolą w GOPS obowiązywały Zasady (polityka) rachunkowości wprowadzone Zarządzeniem Nr 8/2018 Kierownika GOPS z 19 lutego 2018 r. w sprawie wprowadzenia zasad (polityki) rachunkowości GOPS, które zawierały obligatoryjne elementy wymienione w art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości⁵.

(Akta kontroli str.: 21-79)

I. W wyniku kontroli prawidłowości wykorzystania dotacji otrzymanej w rozdziale 85228 klasyfikacji budżetowej na realizację Programu „Opieka 75+” dokonano następujących ustaleń:

Proces ustalania wysokości dotacji w ramach Programu „Opieka 75+”

Gmina 27 stycznia 2021 r. przekazała do MUW zgodnie z zapisami Programu (pkt. VI ppkt. 4) roczne zapotrzebowanie na środki z rezerwy celowej budżetu państwa na realizację usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, wykazując całkowitą kwotę dofinansowania z budżetu państwa na realizację usług opiekuńczych w ramach programu „Opieka 75+” edycja 2021 r. – w wysokości **76 760,00 zł**.

Następnie 9 listopada 2021 r. Gmina złożyła drugą aktualizację zapotrzebowania na środki z rezerwy celowej budżetu państwa na realizację usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, wykazując całkowitą kwotę dofinansowania z budżetu państwa na realizację usług opiekuńczych w ramach programu „Opieka 75+” edycja 2021 r. – w wysokości **44 060,00 zł**⁶.

⁵ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r. poz. 351 ze zm.), od 1 lutego 2021 r. obowiązuje wersja aktu (Dz. U. z 2021 r. poz. 217 – dalej ustawa o rachunkowości).

⁶ W uzasadnieniu dot. zmniejszenia planu wskazano, iż „Przyczyną zmniejszenia planu budżetu jest:

- zgon podopiecznej (...),
- rezygnacja dwóch podopiecznych z usług opiekuńczych od miesiąc września br. z uwagi na przejęcie opieki na nimi ze strony rodziny,
- zmniejszenie świadczonej ilości godzin u podopiecznej z 4 na 2 godziny dziennie,
- zwolnienia lekarskie opiekunek środowiskowych.”

Środki finansowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadania własnego gminy w zakresie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w ramach Programu Gmina otrzymywała na podstawie złożonych zapotrzebowań, uwzględniając przewidywaną liczbę osób powyżej 75 roku życia, które korzystały z ww. usług, liczbę godzin usług opiekuńczych oraz koszt jednej godziny usług ustalony Uchwałą Rady Gminy Grudusk⁷. Gmina złożyła w ciągu 2021 roku zapotrzebowania na środki ogółem w kwocie 44 060,00 zł⁸.

Zgłoszenie zapotrzebowania na środki z rezerwy celowej budżetu państwa na dofinansowanie do usług opiekuńczych było zgodne z formularzem udostępnionym przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, z zachowaniem zapisów zawartych w art. 115 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

(Akta kontroli str.: 80-109)

Umowa z Wojewodą Mazowieckim

Gmina na realizację Programu „Opieka 75+” na 2021 r. zawarła z Wojewodą Mazowieckim (dalej Wojewoda) 5 kwietnia 2021 r. umowę Nr WPS-I.946.2.11.2021 (dalej umowa) o wsparcie realizacji zadania własnego o charakterze obowiązkowym, realizowanego w ramach programu „Opieka 75+” na 2021 r. Wojewoda zobowiązał się do przekazania Gminie Grudusk środków finansowych w formie dotacji celowej w kwocie 76 760,00 zł z przeznaczeniem na wsparcie finansowe gmin w zakresie świadczenia usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej spełniających warunki udzielenia pomocy, wskazane w ustawie o pomocy społecznej.

Umowa szczegółowo określa sposób wykonywania zadania, wskazując m.in.:

1. termin realizacji zadania od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r.,
2. udział środków własnych Gminy nie może być mniejszy niż 50% planowanego kosztu Programu lub kosztu realizacji zadania ogółem w 2021 r. (§ 2 ust. 3),
3. ewentualne przychody uzyskane przy realizacji umowy oraz odsetki bankowe od przekazanych przez Wojewodę środków Gmina zwróci do budżetu Wojewody,
4. termin przekazania przez Gminę rocznego sprawozdania o sposobie realizacji

⁷ Uchwała Nr 268/XXXV/2018 Rady Gminy Grudusk z 20 czerwca 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowych zasad częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat jak również trybu ich pobierania.

⁸ W terminach: 17 maja 2021 r. na kwotę 23 500,00 zł, 17 czerwca 2021 r. na kwotę 4 500,00 zł, 13 lipca 2021 r. na kwotę 5 500,00 zł, 12 sierpnia 2021 r. na kwotę 6 500,00 zł, 16 września 2021 r. na kwotę 3 000,00 zł, 13 października 2021 r. na kwotę 1 060,00 zł.

Programu do dnia 31 stycznia 2022 r.

Gmina zobowiązała się m.in. do udzielania pomocy w formie świadczonych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, w szczególności ustawą oraz Programem oraz prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej i ewidencji księgowej zadania, zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych.

Do ww. umowy zawarto aneksy jn.:

- 24 listopada 2021 r. na podstawie którego dodano § 4a zawierający *Obowiązki i uprawnienia informacyjne*,
- 14 grudnia 2021 r. którym zmieniono brzmienie § 1 umowy określając, że „(...) *Wojewoda przekazuje Gminie Grudusk środki finansowe w formie dotacji celowej w kwocie 44 060,00 zł (...) z przeznaczeniem na wsparcie finansowe gmin w zakresie świadczenia usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej spełniających warunki udzielenia pomocy, wskazane w ustawie o pomocy społecznej (...).*”

(Akta kontroli str.: 110-119)

Budżet jednostki samorządu terytorialnego

Wojewoda w 2021 r. decyzją nr 25 z dnia 19 marca 2021 r.⁹ zwiększył plany dotacji celowych w dziale 852 Pomoc społeczna, rozdziale 85228 *klasyfikacji budżetowej* § 2030 *Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)*¹⁰ dla jednostek samorządu terytorialnego, w tym dla Gminy Grudusk o kwotę 76 760,00 zł.

Następnie decyzją z nr 450/2021 z 19 listopada 2021 r.¹¹ Wojewoda dokonał zmniejszenia planu dotacji celowych w dziale 852, rozdziale 85228 *klasyfikacji budżetowej*, § 2030 *klasyfikacji budżetowej* o kwotę 32 700,00 zł.

Gmina do uchwalonego budżetu na rok 2021 w rozdziale 85228 *klasyfikacji budżetowej* wprowadziła zmiany¹² Zarządzeniami Wójta Gminy Grudusk jn.:

⁹ Pismo Wydziału Finansów i Budżetu MUW z 24 marca 2021 r., znak WF-I.3112.17.5.2021.

¹⁰ dalej: § 2030 *klasyfikacji budżetowej*.

¹¹ Pismo Wydziału Finansów i Budżetu MUW z 19 listopada 2021 r., znak WF-I.3112.17.104.2021.

¹² Jednocześnie wprowadzono zmiany w planie finansowym GOPS.

- nr 23/2021 z 31 marca 2021 r. zwiększając plan dochodów i wydatków budżetu Gminy o kwotę dotacji celowej w wysokości 76 760,00 zł¹³,
- nr 75/2021 r. z 29 listopada 2021 r. zmniejszając plan dochodów i wydatków budżetu Gminy o kwotę dotacji celowej w wysokości 32 700,00 zł¹⁴.

(Akta kontroli str.: 120-141)

Ujęcie w ewidencji księgowej dotacji przekazanej przez Wojewodę Mazowieckiego

Zgodnie z umową oraz złożonym zapotrzebowaniem Gmina z MUW otrzymała środki finansowe w kwocie 44 060,00 zł na rachunek bankowy wskazany w umowie w kwotach i terminach jn:

- 23 500,00 zł w dniu 27 maja 2021 r. (Wb nr 103),
- 4 500,00 zł w dniu 9 czerwca 2021 r. (Wb nr 111),
- 5 500,00 zł w dniu 9 lipca 2021 r. (Wb nr 133),
- 6 500,00 zł w dniu 9 sierpnia 2021 r. (Wb nr 155),
- 3 000,00 zł w dniu 13 września 2021 r. (Wb nr 180),
- 1 060,00 zł w dniu 2 grudnia 2021 r. (Wb nr 237).

Wpływ środków dotacji został zaewidencjonowany w wyodrębnionej ewidencji księgowej Gminy na kontach: strona Wn 133-1 *Rachunek budżetu Organ*, strona Ma 901-1 *Dochody urzędu*, ujęty zgodnie z klasyfikacją dochodów w rozdziale 85228 klasyfikacji budżetowej, § 2030 klasyfikacji budżetowej.

Gmina środki z dotacji przekazywała¹⁵ do GOPS na podstawie przelewów bankowych, ze wskazaniem wysokości kwoty, działu oraz paragrafu, w transzach jn.:

- 23 500,00 zł w dniu 29 maja 2021 r. (Wb nr 105),
- 4 500,00 zł w dniu 15 czerwca 2021 r. (Wb nr 115),

¹³ Zwiększenia planu dochodów i wydatków dokonano w §§ j.n.:

- 2030 klasyfikacji budżetowej – 76 760,00 zł,
- 4010 klasyfikacji budżetowej – 64 015,00 zł,
- 4110 klasyfikacji budżetowej – 11 177,00 zł,
- 4120 klasyfikacji budżetowej – 1 568,00 zł.

¹⁴ Zmniejszenia planu dochodów i wydatków dokonano w §§ j.n.:

- 2030 klasyfikacji budżetowej – 32 700,00 zł,
- 4010 klasyfikacji budżetowej – 27 270,00 zł,
- 4110 klasyfikacji budżetowej – 4 761,00 zł,
- 4120 klasyfikacji budżetowej – 669,00 zł.

¹⁵ Ewidencjonując na kontach strona: Ma 133-1 *Rachunek budżetu Organ*, Wn 223-4 *Rozliczenie wydatków budżetowych GOPS*.

- 5 500,00 zł w dniu 20 lipca 2021 r. (Wb nr 140),
- 6 500,00 zł w dniu 26 sierpnia 2021 r. (Wb nr 168),
- 3 000,00 zł w dniu 13 września 2021 r. (Wb nr 180),
- 1 060,00 zł w dniu 2 grudnia 2021 r. (Wb nr 237).

Wpływ środków dotacji GOPS zaewidencjonował w wyodrębnionej ewidencji księgowej na kontach: strona Wn 130 *Rachunek bieżący jednostki*, strona Ma 223-3-8 *Rozliczenie wydatków budżetowych 85228 celowe*.

Kontroli poddano:

- ujęcie wpływu oraz przekazania do GOPS środków finansowych dotacji w ewidencji księgowej prowadzonej w Gminie, porównano z wyciągami bankowymi – rozbieżności nie stwierdzono,
- ujęcie wpływu środków finansowych w ewidencji księgowej prowadzonej w GOPS, porównano z wyciągami bankowymi – rozbieżności nie stwierdzono.

(Akta kontroli str.: 142-184)

Wydatki będące podstawą wykorzystania dotacji oraz ich ewidencja

Na podstawie ewidencji księgowej ustalono, że GOPS w 2021 r. poniósł na realizację usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, w rozdziale 85228 klasyfikacji budżetowej wydatki w kwocie ogółem 315 294,09 zł, z tego:

- ze środków finansowych dotacji na realizację usług w ramach programu „Opieka 75+” kwotę 42 540,00 zł,
- ze środków własnych kwotę 272 754,09 zł.

Wydatki ze środków finansowych dotacji celowej w kwocie 42 540,00 zł na realizację usług opiekuńczych w ramach programu „Opieka 75+” zaewidencjonowano w wyodrębnionej ewidencji księgowej w następujących §§ klasyfikacji budżetowej:

- § 4010 – Wynagrodzenia osobowe pracowników¹⁶- 36 309,14 zł,
- § 4110 – Składki na ubezpieczenia społeczne¹⁷ – 5 362,28 zł,
- § 4120 – Składki na Fundusz Pracy¹⁸ – 868,58 zł.

¹⁶ dalej § 4010 klasyfikacji budżetowej

¹⁷ dalej § 4110 klasyfikacji budżetowej.

¹⁸ dalej § 4120 klasyfikacji budżetowej.

Wykorzystanie środków własnych ujmowane było w ewidencji księgowej łącznie z innymi wydatkami na fundusz płac i pochodne dla opiekunek wykonujących usługi opiekuńcze jako zadanie własne oraz wykonujące usługi opiekuńcze w ramach Programu „Opieka 75+”.

W wyniku kontroli ewidencji księgowej stwierdzono, że jednostka nie wyodrębniła osobnych kont dla wydatków sfinansowanych ze środków własnych w ramach Programu „Opieka 75+”.

W trakcie trwania czynności kontrolnych Główny Księgowy GOPS sporządził szczegółowe zestawienie wykazując: poszczególne miesiące; wydatkowane środki własne na usługi opiekuńcze w rozdziale 85228 klasyfikacji budżetowej ogółem w wysokości 272 754,09 zł, z tego środki własne w ramach Programu „Opieka 75+” w wysokości 42 540,00 zł, datę i numer dowodu PK oraz wskazanie listy płac.

Na podstawie list płac, sprawozdania końcowego z realizacji zadania oraz sporządzonego zestawienia na potrzeby kontroli kontrolujący mogli stwierdzić, jaka była wysokość wkładu finansowanego ze środków własnych w ramach Programu „Opieka 75+” w 2021 r. tj. kwota 42 540,00 zł i że została ujęta w §§ 4010 klasyfikacji budżetowej, 4110 klasyfikacji budżetowej, 4120 klasyfikacji budżetowej.

W związku z powyższym 6 lipca 2022 r. wyjaśnienie złożył Główny Księgowy GOPS *„(...) informuje, że wszystkie wynagrodzenia opiekunek świadczących pracę u podopiecznych wymagających usług opiekuńczych są księgowane w rozdziale 85228 na paragrafach płacowych § 4010, § 4110, § 4120 ze środków własnych. Po otrzymaniu dotacji lub na koniec miesiąca (po spłynięciu kontrolek opiekunek świadczących pracę u podopiecznych, zakwalifikowanych do Programu „Opieka 75+”) rozliczane są godziny z Programu i mnożone przez stawkę za 1h wynikające z uchwały Rady Gminy. Kwota ta jest dzielona na paragrafy płacowe i przeksięgowywana na podstawie PK na paragrafy płacowe w rozdziale 85228 finansowane ze środków Wojewody. Wkład własny czyli 50% kwoty wynikającej z rozliczenia miesięcznego do Programu Opieka 75+ pozostaje w rozdziale 85228 ze środków własnych w paragrafach płacowych (...).”¹⁹.*

¹⁹ Przeksięgowania na podstawie dokumentów PK o nr.: 267 z 31 maja 2021 r., 329 z 30 czerwca 2021 r., 403 z 31 lipca 2021 r., 31 sierpnia 2021 r., 518 z 30 września 2021 r., 581 z 31 października 2021 r., 642 z 30 listopada 2021 r., 723 z 31 grudnia 2021 r.

Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób w wieku 75 lat i więcej, w 2021 r. świadczone były przez 6 opiekunek zatrudnionych przez GOPS na podstawie umowy o pracę, w tym 4 realizujące usługi opiekuńcze w ramach Programu „Opieka 75+”²⁰.

W ramach realizacji Programu „Opieka 75+” – edycja 2021 Kierownik GOPS na podstawie decyzji²¹ przyznał pomoc w formie usług opiekuńczych dla osób 75+ i więcej dla 6 podopiecznych. W decyzjach określono okres obowiązywania świadczenia usług, limit przyznaných dni oraz ilość godzin.

Wydatki dotyczyły wypłaconego wynagrodzenia wraz z pochodnymi opiekunkom świadczącym usługi w ramach Programu „Opieka 75+”- edycja 2021. Wydatki dokonane zostały zgodnie z listami płac. Na listach płac znajdował się opis „Zadanie współfinansowane ze środków przekazywanych przez Wojewodę w ramach programu „Opieka 75+”, wykaz opiekunek świadczących usługi opiekuńcze w ramach Programu „Opieka 75+”, wskazana kwota środków sfinansowana ze środków dotacji oraz środków własnych w ramach Programu „Opieka 75+”, zgodnie z zapisami § 4 pkt.2 umowy.

Płatności wynagrodzenia na rzecz opiekunek za zrealizowane usługi opiekuńcze dokonywano przelewem na rachunki bankowe lub w przypadku złożenia *Wniosku o wypłatę wynagrodzenia do rąk własnych* wynagrodzenie wypłacono w formie gotówkowej²² w kasie Urzędu Gminy Grudusk²³.

²⁰ Zgodnie z wyjaśnieniem Kierownika GOPS z 7 lipca 2022 r. *”W przypadku zwolnienia lekarskiego lub urlopu opiekunki, w miarę możliwości będzie organizowana pomoc w postaci zastępstwa inną opiekunką. W momencie braku możliwości zapewnienia zastępstwa, czas i zakres opieki nad osobą wymagającą usług opiekuńczych będzie uzgodniony przez pracowników Ośrodka za zgodą usługobiorcy z jego rodziną lub sąsiadami - tak, aby osoba chora nie pozostawała bez opieki.”*

²¹

- 1) XXXXXXX/ XXXXXXX- decyzja uchylająca, ze względu na przejęcie opieki przez rodzinę.
- 2) XXXXXX.
- 3) XXXXXX.
- 4) XXXXXXXX decyzja zmieniająca ilość godzin świadczonych usług/XXXXXXX – decyzja zmieniająca ilość godzin świadczonych usług.
- 5) XXXXXXX/XXXXXX – decyzja uchylająca, ze względu na przejęcie opieki przez rodzinę.
- 6) XXXXXX/ XXXXXX – decyzja zmieniająca ilość godzin świadczonych usług/ od 18 sierpnia 2021 r. wygaśnięcie decyzji w związku z zgonem podopiecznej.

²² Wyjaśnienie Głównej Księgowej GOPS z 7 lipca 2022 r. *„w przypadku konieczności wypłaty gotówkowej w kasie Urzędu (...) główny księgowy i kierownik wypisują czek, na podstawie których kasjerka pobiera pieniądze z konta GOPS w banku i dostarcza je do kasy. Tu na podstawie dokumentów służących wypłacie środków np. list zasiłków czy list płac wypłaca pieniądze, które kwitowane są podpisem osoby otrzymującej daną należność.”*

²³ W porozumieniu z 27 lutego 2007 r. zawartym pomiędzy Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, a Wójtem Gminy Grudusk określono iż *„Z dniem 1 marca 2007 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej*

Należne od wynagrodzeń składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych odprowadzane były z zachowaniem terminów określonych w art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych²⁴ oraz w art. 38 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych²⁵.

Ponadto weryfikacji poddano miesięczne kontrolki pracy opiekunek domowych, które zawierały następujące dane: imię i nazwisko usługobiorcy, czas świadczenia usług od-do godz., prac ilość godz., podpis usługobiorcy, uwagi, razem łączną ilość godzin, podpis opiekunki, stwierdzenie wykonania usług przez pracownika socjalnego GOPS na podstawie powyższych danych stwierdzono, że usługi opiekuńcze w ramach Programu „Opieka 75+” były prawidłowo realizowane przez pracowników GOPS.

Koszt realizacji zadania wyliczono poprzez pomnożenie całkowitej liczby godzin zrealizowanych usług opiekuńczych przyznanych decyzjami administracyjnymi osobom w wieku 75 lat i więcej, które mieściły się w zakresie przedmiotowym programu, przez koszt 1 godziny usług określonych w Uchwale Nr 268/XXXV/2018 Rady Gminy Grudusk z 20 czerwca 2018 r. *w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, oraz szczegółowych zasad częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat jak również trybu ich pobierania.* W ww. uchwale określono m.in., że:

- uprawnienie do przyznania specjalistycznych usług opiekuńczych musi wynikać z potwierdzonego zaświadczeniem lekarskim, rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności kwalifikującej osobę na podstawie odrębnych przepisów do otrzymania takiej usługi,
- wymiar i zakres przyznawanych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych uzależniony jest od stanu zdrowia świadczeniobiorcy, jego sytuacji rodzinnej oraz sytuacji materialnej jego rodziny, ustalonej przez pracownika socjalnego w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz posiadanych środków finansowych w budżecie OPS na ten cel i możliwości zabezpieczenia usług przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Grudusku,

w Grudusku prowadzenie rachunkowości jednostki w całym zakresie będzie wykonywał samodzielnie za wyjątkiem obsługi kasowej, która będzie prowadzona przez Urząd Gminy.”

²⁴ Ustawa z 13 października 1998 r. (Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm.) od 6 lutego 2020 r. obowiązuje wersja aktu (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 ze zm.).

²⁵ Ustawa z 26 lipca 1991 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 1387 ze zm.) od 27 lipca 2020 r. obowiązuje wersja aktu (Dz. U. z 2020 r. poz. 1426 ze zm.).

- koszt jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych ustala się w wysokości:
 - dla osoby samotnej – 20,00 zł,
 - dla osoby, która zamieszkuje w rodzinie, a także mająca wspólnie niezamieszkującego małżonka, wstępnych lub zstępnych – 20,00 zł.

W 2021 r. ilość godzin usług opiekuńczych zrealizowanych łącznie w ramach realizacji Programu „Opieka 75+” wyniosła 4 254 godzin²⁶ wg stawki 20,00 zł– ogółem kwota 85 080,00 zł.

W związku z powyższym koszt realizacji zadania w ramach Programu „Opieka 75+” w 2021 r. wyniósł ogółem 85 080,00 zł, z tego:

- ze środków własnych 42 540,00 zł, co stanowiło 50,00% całkowitego kosztu realizacji zadania,
- z dotacji 42 540,00 zł, co stanowiło 50,00% całkowitego kosztu realizacji zadania.

Z uwagi na powyższe dochowano procentowego udziału środków własnych w całkowitych kosztach realizacji zadania w zakresie świadczenia usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, zgodnie z zapisami § 2 pkt 3 umowy²⁷.

Wydatki poniesione zostały w terminie określonym w umowie i zgodnie z celem na jaki zostały przyznane środki finansowe dotacji.

(Akta kontroli str.: 185-420)

Dokumentacja finansowo-księgowa zadania

W Gminie²⁸ oraz GOPS zgodnie z zapisami w umowie dla otrzymanych środków finansowych dotacji oraz realizowanych z tych środków wydatków prowadzona była wyodrębniona dokumentacja finansowo-księgową oraz ewidencja księgowa, która umożliwiała identyfikację poszczególnych operacji gospodarczych.

²⁶ Dane wynikające z prowadzonego przez GOPS wykazu usług opiekuńczych w 2021 r. realizowanych w ramach Programu „Opieka 75” sporządzonego na podstawie informacji wynikających z *Kontrolki pracy opiekunek domowych*.

²⁷ „Udział środków własnych Gminy wydatkowanych na realizację Programu z uwzględnieniem zasad przyznawania pomocy zawartych w § 1 ust. 1 i 2 będzie stanowił kwotę nie mniejszą niż 50 % planowanego kosztu Programu **lub kosztu realizacji zadania ogółem w 2021 r.**”

²⁸ Ewidencja prowadzona zgodnie z Zarządzeniem Nr 39/2017 Wójta Gminy Grudusk z 29 grudnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia zasad (polityki) rachunkowości w Urzędzie Gminy Grudusk oraz jednostkach budżetowych, których księgi rachunkowe prowadzone są w Urzędzie.

Ustalenia kontroli wskazały, że GOPS w ramach Programu prowadził wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową, natomiast nie wyodrębnił ewidencji księgowej dotyczącej zadania w zakresie wydatków finansowanych ze środków własnych, czym nie dochowano częściowego zapisu § 4 pkt. 1 umowy, który zobowiązuje do „(...) prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej i ewidencji księgowej zadania (...)”.

Zapisy w księgach rachunkowych dokonane zostały na podstawie rzetelnych, kompletnych oraz niezawierających błędów rachunkowych dowodów księgowych.

Porównano dowody dokumentujące poniesione wydatki w ramach realizacji Programu „Opieka 75+” w 2021 r. tj.: listy płac i wyciągi bankowe z zapisami w ewidencji księgowej – stwierdzono zgodność.

Kontroli poddano 100% dowodów źródłowych dotyczących wydatków poniesionych ze środków dotacji oraz środków własnych w ramach Programu „Opieka 75+” – edycja 2021 i stwierdzono, że skontrolowane dowody księgowe spełniały wymogi dowodu księgowego określone w art. 21 i 22 ustawy o rachunkowości oraz były wolne od błędów rachunkowych. Dowody zostały sprawdzone pod względem merytorycznym i formalno – rachunkowym oraz podano źródło finansowania.

Wydatki klasyfikowane były zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych²⁹, za wyjątkiem zakwalifikowania wydatku dotyczącego składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości 832,88 zł do § 4010 klasyfikacji budżetowej zamiast do § 4110 klasyfikacji budżetowej.

Dowody zostały opisane, co do sposobu ujęcia w księgach rachunkowych (dekretacja księgowa) zgodnie z przyjętymi w jednostce technikami dokumentowania zapisów księgowych.

Wydatki dotyczące kontrolowanego zadania były sprawdzone przez Głównego Księgowego GOPS oraz zatwierdzone do wypłaty przez Kierownika GOPS.

²⁹ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1053 ze zm.) – dalej rozporządzenie w sprawie klasyfikacji budżetowej.

Zwrot niewykorzystanych środków dotacji

GOPS w dniu 31 grudnia 2021 r.³⁰ przekazał niewykorzystaną kwotę dotacji w wysokości 1 520,00 zł na rachunek bankowy Gminy. Następnie Gmina dokonała zwrotu niewykorzystanej dotacji na wskazany w umowie o dotację rachunek bankowy MUW w dniu 13 stycznia 2022 r.³¹, tj. zgodnie z zapisami § 2 ust. 5 umowy.

(Akta kontroli str.: 421-424)

Roczne sprawozdanie końcowe z realizacji Programu

Gmina 19 stycznia 2022 r. przekazała za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS) do Wojewody *Sprawozdanie z realizacji Programu „Opieka75+” – edycja 2021*, tj. w terminie określonym w § 2 ust. 9 umowy³². Wielkości liczbowe wykazane w sprawozdaniu z realizacji Programu w zakresie wykorzystania środków dotacji zgodne są z danymi ujętymi w ewidencji księgowej GOPS.

(Akta kontroli str.: 425-430)

Sprawozdawczość budżetowa

W sprawozdaniu Rb-28S z *wykonania planu wydatków budżetowych jednostki samorządu terytorialnego za okres sprawozdawczy od początku roku do dnia 31 grudnia 2021 r.* w rozdziale 85228 klasyfikacji budżetowej Gmina Grudusk wykazała wykonanie wydatków ogółem w kwocie 341 645,26 zł, z czego: zgodnie z dokumentacją i ewidencją księgową GOPS w ramach realizowanej umowy kwota 42 540,00 zł stanowi wydatki z dotacji.

Gmina Grudusk w sprawozdaniu Rb-27S z *wykonania planu dochodów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego za okres sprawozdawczy od początku roku do dnia 31 grudnia 2021 r.* wykazała planowaną i otrzymaną kwotę dotacji na usługi opiekuńcze w ramach Programu „Opieka 75+” rozdziale 85228 klasyfikacji budżetowej § 2030 klasyfikacji budżetowej, zgodnie z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

(Akta kontroli str.: 431-437)

³⁰ Wb nr 228.

³¹ Wb nr 7.

³² Sprawozdanie zostało złożone według wzoru udostępnionego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Uzyskanie dodatkowych dochodów z tytułu gromadzenia środków pieniężnych

W trakcie trwania czynności kontrolnych stwierdzono, że Gmina jak też GOPS nie uzyskały dodatkowych przychodów (dochodów) z tytułu przekazanych środków dotacji na realizację Programu „Opieka 75+” – edycja 2021³³.

Ponadto Wójt Gminy Grudusk 13 lipca 2022 r. złożył oświadczenie informujące, „ *iż środki z dotacji celowej w Dziale 852 – Pomoc społeczna Rozdział 85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze otrzymane z Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie na realizację programu „Opieka 75+” w 2021 roku nie były przedmiotem żadnej lokaty bankowej Gminy Grudusk*”.

(Akta kontroli str.: 438-452)

Obowiązki i uprawnienia informacyjne

Kierownik GOPS wyjaśniła³⁴, że „*(...) informacja o realizacji Programu „Opieka 75+” w formie plakatu zgodnego ze wzorem plakatu informacyjnego dotyczącego zadania finansowanego lub dofinansowanego z budżetu państwa jest umieszczana na tablicach ogłoszeń w Urzędzie Gminy Grudusk przy ul. Ciechanowskiej 54 w Grudusku oraz na tablicy ogłoszeń przy siedzibie GOPS w Grudusku przy ul. Ciechanowskiej 54 w Grudusku. Informacja o dofinansowaniu Programu „Opieka 75+” - edycja 2021 została także umieszczona na stronie internetowej <http://www.grudusk.com/> Urzędu Gminy Grudusk w aktualnościach oraz w zakładce GOPS aktualności.*

Ponadto informacja o realizacji Programu „Opieka 75+” została przedstawiona przez kierownika GOPS w Grudusku podczas sesji Rady Gminy Grudusk w miesiącu marcu 2022 roku.”

(Akta kontroli str.: 453)

³³ Kontrolującym przedłożono zaświadczenia z Banku z 30 czerwca 2022 r., w którym „*Bank Spółdzielczy w Grudusku zaświadcza, że GMINA GRUDUSK Ciechanowska 54 06-460 Grudusk, posiada w naszym banku rachunek bieżący o numerze XXXXXX, który w okresie 01.01.2021 - 31.12.2021 r. oprocentowany był wg stopy procentowej wynoszącej 0,00%. W związku z tym Bank w w/w okresie nie naliczał odsetek od środków zdeponowanych na rachunku bankowym*” oraz „*Bank Spółdzielczy w Grudusku zaświadcza, że Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grudusku ul. Ciechanowska 54 06-460 Grudusk, posiada w naszym banku rachunek bieżący o numerze XXXXXX, który w okresie 01.01.2021 - 31.12.2021 r. oprocentowany był wg stopy procentowej wynoszącej 0,00%. W związku z tym Bank w w/w okresie nie naliczał odsetek od środków zdeponowanych na rachunku bankowym*”.

³⁴ Wyjaśnienie z 18 lipca 2022 r.

W wyniku kontroli stwierdzono **uchybie** polegające na nieprawidłowym zakwalifikowaniu wydatku dotyczącego składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości 832,88 zł do § 4010 klasyfikacji budżetowej zamiast do § 4110 klasyfikacji budżetowej, co stanowi naruszenie zapisów rozporządzenia w sprawie klasyfikacji budżetowej.

Ponadto stwierdzono, że GOPS w ramach Programu prowadził wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową, natomiast nie wyodrębnił ewidencji księgowej dotyczącej zadania w zakresie wydatków finansowanych ze środków własnych, czym nie dochowano częściowego zapisu § 4 pkt. 1 umowy.

II. Ocena zagadnień poddanych kontroli

Podsumowując wyniki kontroli informuję Pana Wójta, że wykorzystanie dotacji otrzymanej w rozdziale 85228 klasyfikacji budżetowej na realizację Programu „Opieka 75+” w 2021 r., zostało ocenione **pozytywnie pomimo stwierzonego uchybienia**.

Przedstawiając powyższe ustalenia, zobowiązuję Pana Wójta do podjęcia działań w celu wyeliminowania stwierzonego uchybienia, a mianowicie do klasyfikowania wydatków dotyczących składek na ubezpieczenie społeczne zgodnie z zapisami rozporządzenia w sprawie szczegółowej klasyfikacji budżetowej.

Ponadto zwracam uwagę na konieczność wyodrębniania przez GOPS ewidencji księgowej w zakresie wydatków finansowanych ze środków własnych w ramach realizacji Programu, zgodnie z zapisami § 4 pkt. 1 umowy.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze, a na podstawie art. 49 ww. ustawy zobowiązuję Pana do przekazania w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego pisemnej informacji, z powołaniem numeru pisma WK-IV.431.1.18.2022 o sposobie realizacji zaleceń i wniosków pokontrolnych lub przyczynach ich niewykonania.

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Artur Subda
Dyrektor Wydziału Kontroli